

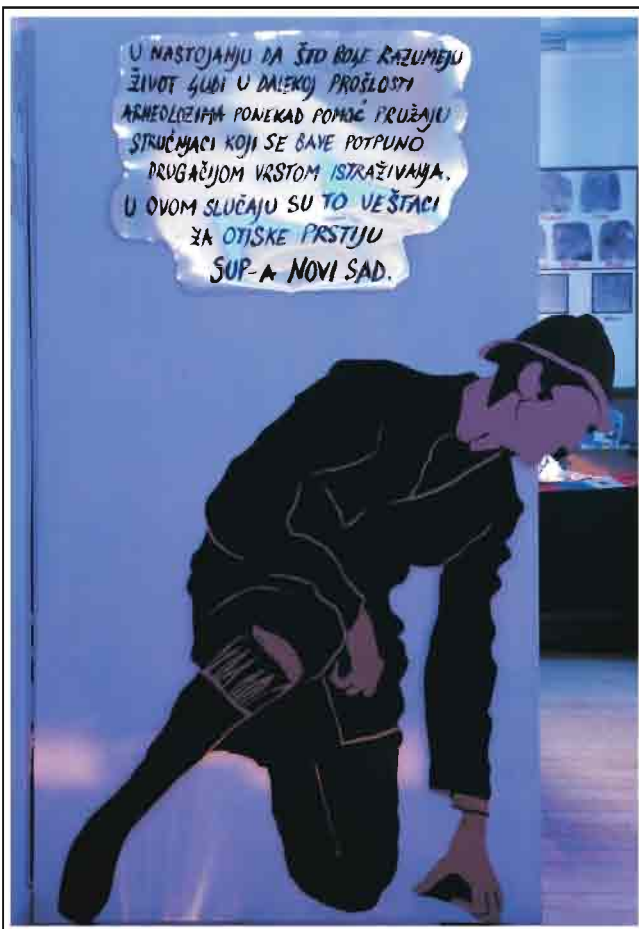
Мр Лидија Мусџеганаџић

НОЋ ШЕРЛОКА ХОЛМСА

Славни детектив Конана Дојла, који је своју планетарну популарност стекао и уз помоћ других медија, нарочито филма, телевизије и стрипа, али и музеолошким поставкама и скулптуром, обрео се у Ноћи музеја на изложби *Археолог као детектив*, ауторке Лидије Бал, као сигнификантни стрип-водич из чијих смо облачића могли ишчитати суштинске идеје ове, наоко кратке, али прилично прегнантне поставке коју је дизајнирала Јелена Добровић.

Ситуирање у спољне ходнике сала на којима се налази стална поставка Музеја Војводине, је својом „Г“ структуром такође условило занимљивост и тајанственост „откровења“ изложбе (сугерисане пригушеним осветљењем) која се може прећи у двадесетак корака. Иза паноа и окука „стрип“ се урушавао у

мање амбијенталне целине као што је замишљени радни кабинет чувеног српског археолога Милоја Васића, некад и сад, са стилским радним столом и столицом, орманом пуним књига, слајдовима на којима су се одмотавали prizori са његових ископавања и његов дневник из 1911, те слајд шоу презентацијом специјализованог софтверског пакета *Archaeo-PackPro*, који је први пут коришћен током археолошких ископавања и истраживања у Винчи и који нуди потпуну интерактивност током радног процеса, базе података и рада у 3Д окружењу. Иза следећег паноа открива се кабинет форензичара данас, са радним столом, лаптопом, паноима са отисцима прстију, те материјалом који служи за прикупљање података са терена, док је простор на којем се обавља

прикупљање и анализа отисака прстију, ограђен траком, далеко другачијом од оне жуте којом амерички плавци и форензичари омеђују места злочина: наша је црвено-плаво-бела са црним ознакама и словима.

У само неколико потеза посетиоцима се сугерише да археологија мора да се ослони и на методе из других области и наука, као што је форензика, нарочито у детекцији и читању отисака прстију. На археологу је да, прегледањем материјала са локалитета, уочи има ли на њему и неки отисак прста, који научнику може помоћи да утврди старосну доб аутора датог предмета. У фокусу детективног препознавања нашле су се овог пута играчке из преисторије, из збирки Музеја Војводине, док је под „лупом“ посебно разматрана једна играчка, чији је облик позајмљен из света четвороножаца, са отиском прста који је припадао детету. Ово откриће додатно је потврдило премису да је у питању заиста дечија играчка.

Према досадашњем искуству Лидије Баљ, трагови прстију се најчешће срећу на дечијим радовима и они су последица недостатка вештине и искуства. Међутим, трагови прстију су чести и на дечијим играчкама које су израдили одрасли, јер им приликом израде често није поклањана велика пажња, или у случајевима када завршна фаза обраде – као што је

глачање – није изведена у потпуности. Анализом отисака прстију могуће је добити низ драгоцених података – од оних везаних за реконструкцију поступка приликом њихове израде до узраста особе која их је направила.

На изложби се, унутар мрежасте полице налик на саће, могло видети око педесетак најмаркантнијих играчака старосне доби од 3 500 до 7 000 година, већином са налазишта Феудвар и Гомолава. Панои који својим црно-белим фотографијама представљају свет детета које данас меси глину и открива у њој занимљиве облике јесте материјализација тезе о насушној људској потреби за игром, старом колико и сам човек. Према педагогу Емилу Каменову играчке, као и сама игра, имају вишезначну улогу – оне су средство забаве али и учења, оне унапређују когнитивно понашање, стимулишу креативност и помажу у развоју психофизичких и менталних вештина деце неопходних за каснији живот. Јављају се као медијатор света који окружује дете, извор су прилагођавања и стваралаштва, одређеног усмеравања у мишљењу и понашању, али и слободе да се понаша по сопственом укусу и у складу са сопственим намерама. Дечије играчке археологу пружају драгоцене податке о укључености деце у живот заједнице, па њихово истраживање омогућава боље разумевање

односа између одраслих чланова друштва и деце. Са друге стране, оне сведоче о различитим доменима живота заједнице, те ова сазнања доприносе бољем познавању укупне организације друштва.

Последњи сегмент изложбе представља витрина са непознатим предметима и кутија у коју су посетиоци изложбе могли да оставе предлоге покушаја открића и сугестија шта би предочених шест предмета могло да представља. Сегмент разоткрива археолога као несигурног трагаоца за претпостављеним функцијама остатака материјалног света, ишчезлог пре неколико хиљада година, али и истраживача који, отворен према свету, може бити инспирисан у процесу сазнавања и сугестијама оних који су најмање стручни, али можда имају богату машту, као што су то нпр. деца. Отуд и најчешће обезличени лик Шерлока Холмса (обученог у старомодно одело које му је дао први илустратор Дојлових прича Сидни Пеџет, натичући му, између осталих шешира и тзв. дирсталкер или капу за лов на јелене – коју Конан Дојл никада није под тим именом споменуо – али само када би га представљао у ванградским срединама) заправо предста-

вља *каџи-аџи* фигуру, спремну да добије било чије лице, лице онога ко се упусти у авантуру откривања, као што је то урадила и ауторка изложбе, предњачећи, као и британски писац, у односу на време у којем истражује. Не заборавимо да је славни детектив, као најчешће форензичко средство – отисак прста – користио нешто раније него што је то постало и средство званичне полицијске истраге у Лондону, са краја XIX века.

Фотографије у њилоју: Милица Буквић

